

Deelnemers stellen zich voor

De boeren en bodems die Topbodem gaat volgen

Topbodem volgt de komende jaren vijf bedrijven in belangrijke akkerbouwregio's van Nederland. In de nieuwe opzet helpen coaches deze ondernemers het beste uit hun bodem te halen. De boeren zijn gemotiveerd om te leren en hun ervaringen te delen met collega-akkerbouwers. Akker begint met een voorstelronde van de deelnemers.

In de nieuwe opzet van Topbodem worden vijf akkerbouwers centraal gezet, maar met een uitdaging die op veel meer akkerbouwbedrijven speelt. Omdat de problematiek per akkerbouwregio verschilt, kiest Topbodem voor een regionale spreiding over de grondsoorten. Op die manier hebben zoveel mogelijk akkerbouwers voordeel van het leerproces die de telers doormaken. Die informatie is via artikelen in Akker en op de speciale internetpagina van Topbodem binnen Akkerwijzer.nl te volgen. Voor iedere regio formuleerde Topbodem criteria waar de deelnemers en hun bodems

aan moeten voldoen. Daarbij stond centraal dat typische problemen en beperkingen van een regio deel moesten uitmaken van de uitdagingen waar de deelnemer mee te maken heeft. Zo zal in het Zuidoosten de extra beperking van bemestingsruimte het behoud van bodemvruchtbaarheid lastig maken, terwijl in de Veenkoloniën stuiven en waterhuishouding uitdagingen zijn. In Flevoland zocht Topbodem een teler die gediepploegd heeft, in het Zuidwesten een boer die met verzilting te maken heeft en op de noordelijke klei een akkerbouwer die in samenwerking met een veehouder

de kringloop probeert te sluiten. Voor alle telers geldt dat ze kritisch willen kijken naar hun bodembeheer en ervaringen willen delen.

Veel belangstelling

De oproep in de vorige editie van Akker en via de website Akkerwijzer leverde voor iedere regio meerdere goede kandidaten op. De selectie is uiteindelijk gemaakt op basis van de motivatie en hoe goed de bedrijven passen binnen het opgestelde profiel. Tijd om ze voor te stellen. ■

Copyright foto

Veenkoloniën - René Speelman

In Eerste Exloërmond boert René Speelman op 105 hectare versleten Veenkoloniale dalgrond. Het bouwplan bestaat uit aardappelen, suikerbieten, wintertarwe en zaaiuien. Op het bedrijf dat hij met zijn vader runt, heeft hij te maken met behoorlijke verschillen binnen percelen. „Er is in het verleden geëgaliseerd met een kraan. Sommige plekken blijven daardoor schraal. We hebben ook hele lange percelen, de langste zelfs wel 1.600 meter. Organische-stofgehaltes kunnen op zo'n perceel aan de ene kant 2 procent zijn tot 12 procent aan de andere kant. Het kan voorkomen dat je aan de ene kant van het perceel moet beregenen en aan de andere kant nog niet.“ Speelman vliegt 'voor de hobby' wel eens met een drone. Zo ziet hij verschillen binnen percelen wintertarwe die soms resulteren in plaatselijk legeren van het gewas. Het bedrijf beschikt over de techniek om variabel te strooien met de kunstmeststrooier en hij zou met vloeibare meststoffen in de spuit in het

voorjaar wel een keer extra over delen van percelen kunnen rijden die wat meer nodig hebben. Hij zou graag wat hulp krijgen bij het maken van goede taakkaarten. De interesse in precisietechniek heeft deze teler zeker. „We hebben alles in huis om hiermee aan de slag te gaan. Het enige wat ik daarvoor mis, is een gedegen advies en begeleiding en een goede opbrengstbepaling aan het eind van het seizoen.“ Speelman wil de opbrengsten op zijn bedrijf in de toekomst goed houden. De opbrengsten zijn nu op hoog niveau en dat willen de ondernemers vasthouden. René Speelman noemt aardappelmoeheid een punt van zorg in de regio. Hij beschikt over de techniek om granulaat te geven op de pootmachine. „We kunnen een extra shot geven op een schrale plek“, zegt hij. Speelman hoopt veel meer te halen uit verzamelde informatie, onder andere scans. „Anders blijft het alleen maar bij het aanschaffen van machines en niet half benutten wat ze allemaal te bieden hebben.“

Copyright foto

Zuidoostelijk zand – Paul en Gijs Krol

Paul Krol boert met zijn zoon Gijs in Zuid-oost-Brabant. Het bedrijf heeft 90 hectare eigen grond en huurt ongeveer 250 hectare bij om aardappelen op te telen. Paul Krol: „In ons bouwplan zijn de aardappelen de hoofdzaak. Daarnaast telen we suikerbieten en vullen de teelt met wat maïs voor de koeien van boeren in de buurt. Onze grond is grotendeel zand. In dit gebied stroomt het riviertje de Aa, waardoor er soms wat leem door de grond zit.”

Omdat het bedrijf van de familie Krol veel grond huurt, is het moeilijker om aandacht te geven aan alle hectares die in gebruik zijn. Toch spannen de ondernemers zich in om daar het beste voor te doen. Binnen de Veldleuwerikgroep in de regio zoeken de telers naar de beste aanpak voor duurzaam

bodembeheer op pachtgronden van het waterschap.

Paul Krol hoopt dat de beperking in de aanvoer van organische stof niet leidt tot afname van de bodemvruchtbaarheid. „We doen mee om te kijken hoe we dit kunnen voorkomen. Hoe kun je dat op een andere manier gericht aanpakken? In onze regio kun je goedkoop aan dierlijke mest komen, maar we willen ook zorgen voor goede bodems op de lange termijn. De bodem is fascinerend. We weten er maar een klein beetje vanaf. Ik

hoop met dit project daar meer van te leren en ik vind het ook belangrijk dat mijn zoon meekijkt en leert. Hij stopte met zijn opleiding en wil zich helemaal gaan richten op het boeren.”

Krol probeert met precisietechnieken meer te weten te komen over de percelen waarop hij teelt. Met een POP3-subsidie rustte hij de rooier uit met een opbrengstmeter. Zo is het mogelijk om het resultaat van plaats-specifieke maatregelen te koppelen aan de opbrengst op die plaatsen.

Flevoland – Sam de Visser

Sam de Visser heeft op zijn bedrijf in Biddinghuizen 110 hectare gediëpplogde grond. Hij teelt daarop consumptieaardappelen, uien, tarwe, suikerbieten en snackpeen. „De oorspronkelijke grond was heel zwaar, meer dan 60 procent afslibbaar. Er lag gemiddeld 85 centimeter klei met daaronder 25 centimeter puur zand.” Met het diepploegen haalde De Visser het zand omhoog en mengde dat met de klei. Eerst was het bovenin wat te schraal. Met de rotospitter mengde hij het verder. De klei moet nog wat verwerken. Gemiddeld zal de grond nu rond de 20 procent afslibbaar zijn.

Als serieus probleem noemt De Visser vrijlevende aaltjes. Die kunnen, afhankelijk van het seizoen, behoorlijk schade aanrichten. „Aaltjes kunnen je de helft van de uien kosten. In dat gewas is het vaak een combinatie van stuiven, koude en andere invloeden. Als dan de aaltjes erbij komen, is dat net een tik te veel. Soms heb je jaren geen last en dan vreten ze hele bunders uien weg.”

Ook de stuifschade verschilt sterk van jaar tot jaar. Gerst gezaaid als antistufdek kan tot eind april kapotwaaien en de suikerbieten daarin vervolgens ook. De Visser wil bij alles naar het geheel kijken. „Met Veldleuwerik

kijken we ook vaak naar de bodem. Daar moet het uiteindelijk vandaan komen. Als je dat niet goed doet, heb je altijd ook ziektes te pakken.” Hij volgt met interesse bureaus die met groenbemesters en andere maatregelen

bezig zijn. „Je kunt de grond natuurlijk kaal houden. Dan heb je minder aaltjes, maar ook geen opbrengst.” Met Topbodem hoopt de akkerbouwer te leren over de beste maatregelen in deze situaties. ►

Copyright foto

Zuidwestelijk klei – Maarten Janse

In Wolphaartsdijk boert Maarten Janse op een bedrijf van 56 hectare direct gelegen aan het Veerse Meer. Daardoor heeft hij op sommige percelen behoorlijk wat zoute kwel. Op het meest verzilte perceel teelt hij zeekraal, maar de markt daarvoor is beperkt. Daarom wil de akkerbouwer het beste halen uit zijn aardappelteelt, suikerbieten, wintertarwe, wintergerst, graszaad en zomertarwe.

„We telen op oude schorren en slikken. Mijn opa begon hier eind jaren zestig tot begin jaren zeventig. In 1975 oogstten we hier de eerste gewassen. Daarvoor was het woeste natuur. Wat vroeger water was, is nu zandrig. Er zit een meter hoogteverschil op het land. Tegen de dijk is de grond het zwaarst.” De gronden variëren van 10 tot 50 procent afslibbaar.

Sinds 2004 is een doorlaat naar het Veerse Meer geopend. Bij vloed komt zout water

binnen en bij eb loopt zoet water weg. „Het is veel zouter geworden. Het is de uitdaging de grond zo productief mogelijk te houden. Verslemping kan optreden op de lichtere stukken. De klimaatverandering zorgt voor meer extremen in de regio. We krijgen er ook nog wat ganzen bij.”

Voor Janse is het binnen de regelgeving zo goed mogelijk beheren van zijn grond de motivatie om aan Topbodem deel te nemen. Liefst zou hij elk jaar 20 ton champost

geven en genoeg gips en meststoffen, maar regels beperken de keuzemogelijkheden. Hij experimenteert met niet-kerende grondbewerking voorafgaand aan de aardappelen op zijn zeer jonge bodem en vraagt zich af wat hij kan met andere groundbewerking, gewaskeuze en andere drainage. „Ik hoop met de coaches van Topbodem de juiste beslissingen te nemen en een goed voorbeeld te zijn voor andere ondernemers op zoutgevoelige percelen.”

Noordelijke klei – Foppe-Jan Dijkstra

Op de klei in het noorden van Friesland en Groningen zocht Topbodem een akkerbouwer die samenwerkt met een veehouder. Foppe-Jan Dijkstra uit Feerwerd (GR) werkt met burensamen. Hij heeft een bijzondere locatie. Hij boert op een voormalig eiland. Zijn grond varieert van 15 tot 30 procent afslibbaar. De grond van de veehouders naast zijn bedrijf is zwaarder, soms wel 50 tot 60 procent afslibbaar. In de grondruil met die telers krijgt hij de lichtste gronden daar met 30 tot 35 procent afslibbaar.

„De uitdaging voor mij is om de bodemvruchtbaarheid op peil te houden en de grond beter weerbaar te maken. Ik merk dat de klimaatverandering speelt. Vroeger hadden we hier eens in de tien tot twaalf jaar extreem weer. Ik boer nu zelf negen jaar en heb er al drie keer mee te maken gehad. Het lijkt een trend.”

Dijkstra wil samen met de veehouders en de coaches van Topbodem het maximale uit de

grond halen. „Het kan altijd beter”, denkt hij. „Misschien zit ik helemaal niet op de goede weg.” De akkerbouwer mag graag met anderen zoeken naar de juiste oplossingen. Zo is hij actief bij de doorstart van de Pootaardappelacademie. In dat verband kijkt hij naar druppelirrigatie in zijn minikollenteelt. Dijkstra teelt 0,5 hectare minikollen en verder pootgoed, voornamelijk in de klasse S, wintergerst en wintertarwe en uien. Hij

ruilt 3 tot 8 hectare met een veehouder, waar mais of gras op geteeld wordt. Met de veehouder wisselt hij stro uit tegen vaste mest en drijfmest. Het stro komt met de vaste mest terug op zijn land. De akkerbouwer wil meer werken aan de organische stof, goede gewassen en ruwvoer produceren binnen het strenge mineralenbeleid, goed naar de ontwatering van zijn percelen kijken en slempgevoeligheid verlagen.

Copyright foto

TOPBODEM

Topbodem coacht vijf jaar lang vijf akkerbouwers met een uitdaging de bodem in bodemmanagement en is een initiatief van Akker en Akkerwijzer.nl. Partners zijn Eurofins Agro, OCI Agro, Agrometius, Vandinter Semo, Stichting Veldleeuwerik en Praktijkonderzoek Plant & Omgeving.